

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 < 05 >
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 13.

Az inség.

Mikor a néppárt azt az indítványt tette, hogy a földművelő nép buzában is fizethesse adóját, a kormánypárt nevetett és rossz viczcseket faragott.

Pedig nem is olyan nevetéses talán az az indítvány.

A kormánynak igen sok gabonára van szüksége a katonaság miatt és sehol sincs meghagyva törvényeinkben, hogy ezt a gabonát, zabot, szénát stb. csakis óriási provízió és szeszalok útján szabad beszerezni.

De még mélyebb nemzetgazdasági haszon is kívánna annak a kinevetett indítványnak elfogadását.

A nép leginkább a »porció«, az adó miatt kénytelen elpocsékolni gabonáját, úgy, ahogy veszik, mert a negyedév lejár s az adó-prés szorit. Sőt éppen, mert a bevett pénz java része adóba és adósságba megyen, kénytelen potom árért előre eladni a jövő évi termés egy részét, vagy az egészet is, azoknak, kik majd a felugrott börze ár szerint, szeszállal adják át az állam számára.

Igy aztán a nagyobb buzaár is csak a gseftelők és a nagyobb birtokosoknak hajt hasznót, kik irányítják a börzét, vagy birnak várni, a nép nagy zömére nem hat ki jótékonyan, mert rég eladta buzáját, termését akkor, mikor még alacsony volt az ára, s a vevő rizikója folytán természetesen a kis árfolyamnál is kisebb.

Több éve kísért már hazánkban az inség. Elismerjük, hogy a kormány nem tért ki ilyenkor kötelessége elől, mint érző ember ilyen esetben nem is térhet, de soha sem segített teljesen.

Ma is egy ilyen indítványt tárgyalt a képviselőház, melyet *Molnár* János adott be s melylyel segíteni akar a fenyegető és itt-ott már is jelentkező inségen. De hát a baj okát kell fürkészni, s ha a bajt megakarjuk előzni, az okot kell lehetlenné tenni.

Ilyen esetben ugyanis az utólagos segély alig több, mint egy szerencsétlenül jártnál a szives részvét.

Aki foglalkozik a néppel, az hamar rá jön, hogy minden nélkülözésének oka a nagy adó, melyet pontosan és pénzben kell fizetnie és a rengeteg módon felhalmozódott személyes adósság, mi, vajh! sokszor uzsorakamattal van a nyakán.

Most az ország több részéből, maguk a pénzügyigazgatóságok is adó-leirást proponálnak. Az aradmegyei pénzügyigazgatóság egész 30,000 forint adó leirást tart szükségesnek. Nagynak kell már ott lenni a nyomoruságnak, ahol a fináncz is el-lágyul s biztosak lehetünk benne, hogy ha egy pénzügyigazgatóság 30,000 frtnyi adót ír le, akkor ott már nincs mit licizálni, ha csak tökéletesen és következetesen nem akarják elpusztítani az adó-alapot, a legjobb adóalapot a sokat nyag-gatott földművelő osztályt.

Meggyőződésünk, hogy nem kerülne a sor adóleírásokra és kevesebbszer szorulna a nép államsegélyre, ha nem préselnék ki utolsó garasát is adóba, vagy

ha terményekben fizetné a szegényebb földműves adóját.

A magán adósságokra is kikellene terjesztetni a figyelmet és a magán hitelezőtől vagy elvonni a kamat szedés jogát, vagy kötelezni az adóselevél okmányi erejének elvesztése terhe alatt is, hogy a magán hitelező, ha kamatot vesz a kölcsön adott pénzért, úgy hiteles személy előtt irassa alá és magyarázza meg a kötvény tartalmát adósának.

Ha az adózás könnyítettnek, — hisz az adó soha sem lesz kisebb — és az uzsora lehetlenné válnék, úgy nagyrészt segítve volna a népen.

De hát ez még mindig csak utópia. Nem is népszerű foglalkozni vele. Ma még csak ott vagyunk, hogy ha a nép éhezik, hát kegyesen adnak neki annyit, hogy fenn maradjon ereje a munkára, melz által a vissza fizetést eszközölhesse majd, ha nem éhezik.

Mert ingyen ilyenkor sem ad az állam. Most is segíteni kell, segít is az állam, de a kölcsönvett magért a község tartozik jól állani és a mag ára az idei börzeárfolyam szerint számíttatik.

Örömmel hallottuk azért *Molnár* János, a néppárt elnökének indítványát, ki figyelemmel kísérte a népet, meglátta szükségét, meg a fenyegető inséget és szorgalmazza a kormányt, hogy legalább a tizenkettedik órában tegye kötelességét.

A miniszter sok jót mondott *Molnár* indítványára, de azért ajánljuk figyelmébe a mélyebb okokat és a nagyobb eredményre vezető eszközöket.

P—y.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

A házasság az égben kötöttik.

Irta: Kritsa Róza.

A Gy—i zárda növendékei meleg ragaszkodással csüngtek soror Margiton, a Madonna arczu munkatanítónőn, akinek egész lényében olyan ellenálthatatlan varázs rejtett, hogy már az első percekben tudta meg nyerni a szívet. Ezüstcsengésű széd hangja, kedves zene gyanánt tűnt föl a leánykák előtt s ha szép szemeknek bűbajos sugarával találkozott tekintetük: elpárolgott fejükől minden csintalan-ságra készítő gondolat.

Soror Margitnak nem is volt soha panasza arra, mert a növendékek legfegyelmettebben viselték magukat a munkaóra alatt. Figyelemteljesek voltak a tanítás iránt s szorgalmasan öltögettek a szép kézimunkákon.

A soror Margit iránt tanusított szeretet nyilvánításban, a növendékek közül különösen kivált Erdei Berta, egy élénk modoru, kedves kis leány, a ki úgy szólnán rajongott a bűbajos munkatanítónőért. Öröm járta át szívet, a midőn megcsendült a munkára hívó kis harang; nem azért ugyan, mintha erényei közé tartozott volna a munkálkodás (Berta a tankönyvek iránt viseltett előszeretettel és büszke volt arra, hogy valahányszor társnőivel versenyre kelt a fölött, hogy melyikük készíti el legjobban feladványát s hibátlanul a hármas

szabályt a számtanból: mindig övé lett a győzelem) hanem, mert ez óra alatt közelében lehetett annak, a kit oly végtelenül szeretett. Öröme azonban szomorúsággá változott át, ha olykor azt tapasztalta, hogy Soror Margit a többi leánykák iránt nyájásabb, mint hozzá. Ilyenkor még az álom is kerülte a bohó leánykát. Egész éjen át azon töprenkedett, hogy mi által tudná forró szeretetét értésére adni a kedves sorornak.

Bertának merő ellentéte volt nővére, a nálánál pár évvel ifjabb Janka. Ez csendes modoru, komoly és minden iránt közönyös természetű leányka volt. Ő nem tett különbséget, a munkatanítónő és a többi sororok között; mindegyiküknek egyforma tisztelettel adózott. Berta viselkedését hóbortosságnak tartotta, mert sehogy sem ment fejébe az, hogy valakit rajongva lehessen szeretni; pláne olyat, a ki sem anyja, sem nővére az illetőnek. Hanem azért készséggel volt segítségére, a soror Margit számára szánt meglepetések előállításában. Viszont Berta támogatására volt feladványai elkészítésénél és sugta a lecczkéjét; erre gyakran volt szüksége Jankának, mivel nem igen törte a fejét a tanulmányokkal. Az ő kedves foglalkozása a harisnya kötés vala, a mely többnyire mindig kezében volt, habár tudta jól, hogy tiltva van a tanórák alatt munkálkodni.

A szünidő közeledtével a zárda növendékei örveendezve gondoltak arra, hogy még csak néhány nap és — pár hónapra megszabadulnak az iskola padjaitól. Csak Berta nem osztozott

az általános örömben; ő napról-napra szomorubb lett, hogy nemsokára búcsút kell vennie attól, a kit oly kimondhatatlanul szeret. De vigaszt merített abból, hogy majd csak vége lesz annak a pár hónapnak és a következő tanév újra összehozza a kedves, édes sororral. Arra nem is gondolt, hogy elválásuk hosszabb időre is terjedhet. És a midőn a zárúnnepély napján arról értesült, hogy a tartományi főnöknő sürgönye értelmében, az ő bálványának 24 óra múlva, Gy—i zárdatól végbúcsút kell vennie, forrón szerető, érzékeny szívére olyan lesújtó hatással volt, hogy azt hitte: nem fogja túlélni az elválás napját.

Ez volt az első fájdalma, a mélyen érző leánykának, a ki bohó gyermeki szívével azt hitte, hogy ennél nagyobb bánat nem érheti őt az életben . . .

A zárúnnepély befejezése után, a hangosan zokogó Bertától érzékenyen vett búcsút soror Margit. Szíve vegyes érzelemmel lett tele: jól eső hatással volt reá a leánykának iránta való forró szeretete és mély részvét fogta el, az igaz fájdalom megnyilatkozását látva. Könnyíteni akarva bánatán, készséggel egyezett bele, a Berta kérésébe, hogy levelével néha felkereshesse őt, sőt ígéretet tett, hogy ideje engedéssel soraira mindig fog válaszolni. Ez gyógy-balzsammal hatott a leányka fájó szívére.

Pár év múlva Berta kilépett az iskola növendékek sorából; de a soror Margittal való levelezés nem szakadt félbe; sőt később is, a midőn már egészen nagy leánnyá lett s soror

Ugron Gábor a parlamentben.

Most már a legilletékesebb forrásból is megerősítik a hírt, hogy Ugron Gábor engedett a többszörös felszólításnak és fellép Helfnyek üresen maradt kerületében Szegvárt képviselőjelöltnek. A kormánypart bizonyára mindent el fog követni, hogy megakadályozza Ugron győzelmét, de ha, a mint beszélük, a Kossuth-párt is támogatni fogja Ugron jelöltségét, akkor alapos a remény, hogy Ugron ismét bejut a parlamentbe.

Habár nem tartozunk Ugron Gábor pártfelei közé, ismerve Ugronnak fényes szónoki tehetségét, bátor szókimondását, sokoldalú ismereteit, keresztény érzületét, lángoló lelkesedését, kitartását és agilitását, nagy nyereségek tartanak, ha bekerülne ismét az ország törvényhozói közé. Most a kiegyezés megnyitására nehéz napjaiban különösen szükség lenne az ő rendkívüli, őserőre valló tehetségére.

A bécsi kormányparti bizottság ülése.

A bécsi kormányparti bizottság tegnap, az ülés után tanácskozássra gyűlt egybe. Ez alkalommal Engel dr. képviselő előterjesztette a kormány szervi határozványáról szóló javaslatát, illetve beszámolóját. A bizottság, melyben a kormány összes Club-jai képviselve voltak, hosszn vita egy módosítással magáévá tette a javaslatot. Az új szervi határozvány akkor lép majd életbe, ha kormány összes Club-jai, melyeknek az most még csak elő lett terjesztve, a magukéva is teszik azt. Foglalkozott továbbá a bizottság a kiegyezési provizoriummal is. E fölött sokáig folyt az eszmecsere. Döntő határozatot nem hoztak ebben a kérdésben. Megégyeztek abban, hogy a legközelebbi bizottsági ülésre meghívják magát a kormányt és felkérlik az iránt, hogy a pártkivánságai mellett állást foglaljon. Ez az állás foglalás — legalább úgy mondják a többség körében — az álláspont a kiegyezési provizoriumhoz képest fog módosulni.

Az osztrák „hivatalos” rólunk.

Minap részletesen foglalkoztunk a budapesti félhivatalos azon cikkével, melyben élesen kikelt az osztrák szükség rendeletek ellen.

A bécsi hivatalosnak erre szóló tegnapi válaszát, mely »Ellenséges testvérek» czim alatt látott napvilágot, a következőkben adjuk:

Margit E. város zárdájának főnöknőjévé lett kinevezve, majd minden hóban váltottak levelet egymással. S ha a szeretett sorornak szellemes szép levelét olvashatta, fölébe helyezte mind amaz élvezeteknek, a melyek után barátinói olyan nagyon törték magukat. És mindig öröm töltötte el szívét, a midőn megjött a várva várt levél. Egy napon azonban öröme végtelen keserűséggé változott át, mert a csak pár sorból álló levél tartalma ez volt:

»Isted veled örökre e földön s viszontlátásig az égből! Csókol, a téged mindig szerető, nagyon beteg: Margit.»

— Nem, az nem lehet, hogy ne lássam többet ez életben — szólt fájtó, bús hangon Berta. — Megyek, repülök hozzá, hogy még egyszer hallhassam bújjós édes hangját.

Egy komor októberi késő estén, utasokkal telt kocszi dübörgése zavarta meg egy kis paraszt falu mélységes csendjét, a hol a lakosok többnyire már nyugalomra tértek; csak néhol lehetett látni silány lámpa fényt, a szalma-fődeles kis házak ablakain át.

Utasaink egy ilyen világos ablaku ház előtt megállították kocsijukat s éji szállást kértek a gazdától.

— Instálom alásson itt nem lehet megszállni — volt az alázatos hangon adott tagadó válasz. — Az én szegényes házam nem ilyen uri vendégeknek való. Tessék kerülni oda át, ott alkalmasabb lesz.

»Világosan megmondotta a »Pester Lloyd« vasárnapi számában, hol azon nehézségekről szól, melyekbe a kiegyezési provizorium a magyar képviselőházban ütközni fog, — azt, hogy Magyarországnak kiváltságos joga van még a közös ügyekben is — tekintet nélkül holmi idegen faktorra — önállóan eljárni. A Neue Fr. Pr.-nek erre irt megjegyzéseire pedig így felel: Jogtalan és esztelen felfogás az, hogy a közös ügyeket akár az egyik, akár a másik parlament belső párt viszályaitól tegyük függővé. Avagy lehet Magyarországot arra bírni, hogy önállóságát feladva, azért, mivel az osztrák pártok felbomlottak saját pártjaival és a kormánnyal béka-egér harcra keveredjék?

Az alternativa nagyon világos. Vagy teljes konstituczió mindkét államban és akkor a kiegyezési törvényeken alapuló konstitucziók szerint idézendők a közös ügyek, a megállapított törvényes formák között, — vagy pedig, ha a két állam valamelyikében a konstituczió kelte és alapfeltétele hiányozna, az esetben Magyarország jogosult ügyeit saját intencziói szerint, fegyveres hatalmi hivatása és diplomáciai helyzetéből kifolyólag intézni. Mire törekszik tulajdonképpen a »N. Fr. Pr.«?

Nem fogja föl az a lap, hogy a szükség beállta esetén mily hasznára válik az osztrák konstitucionalizmusnak, ha a közösügyek teljes és tökéletes konstitucziók alapján intézik el? Hanem természetesen dolog ez, ha meggondoljuk, hogy a liberális németiség éppen sajtója politikai tudatlansága miatt bukott meg Ausztriában. Nem a mi dolgunk, hogy a németiség ezen bajait orvosoljuk. A »Neue Frei Presse« kérde, hogy Magyarország ráadná e magát arra, hogy Ausztriában létrehozni segítse az abszolutizmust? Nem. És még kevésbbé fog Magyarország odáig menni, hogy legfontosabb kivánságaitól önként megváljon csak azért, hogy e téren az osztrák kisebbség egy famosus miniszteriumig eljuthasson.

ORSZAGGYULES

A képviselőház ülése.

Budapest, október 13.

A folyosón vidám hangulat uralkodott. Kálmán napja lévén, ugyancsak kijutott azoknak, akiket a pap erre a névre keresztelt. A jobb oldal Tisza Kálmánt, Széll Kálmánt, Mikszáth Kálmánt, Radó Kálmánt fogta körül és ovációntálta, a baloldalon csak az öreg Thaly Kálmán, a kurucz szelba kapta a

A kijelölt ház elé hajtottak, hol az előbbihez hasonló mentegetőzés kíséretében lettek a szomszéd házhoz utasítva. Innen a 4-ik házhoz, onnan az 5-ikhez és így tovább tovább s mindig azzal a reményre gerjesztő kedves biztatással, hogy: amoda a szomszédba tessék, mert ott alkalmas lesz a szállás.

Egyszer csak azon vették észre magukat, hogy a falu végén vannak s még nem sikerült szállást kapniok. Tanácskozni kezdtek, hogy mi tényleg legyenek. Utjokat a falun túl nem akarták pihenés nélkül folytatni, mert fáradtak voltak az egész napi utazás miatt; de ettől eltekintve: a lovak sokáig már nem bírták volna az utat. Egy rozszant házikót hagytak el legutoljára, hová, látva az épület állapotát, nem vágyódtak megszállni; a kényszerűség azonban a lakás elé terelte őket. És elhatározták, hogy innen semmi körülmények között sem fognak tágitani.

Egy visszatartó arczu anyóka tipegett elő a tűzhely mellől és kérésükre kijelenté, hogy nem ad szállást, Végre sok rábeszélés, s még több pénz ígérese után sikerült rábírni arra, hogy egy külön viskót, vagy amint ő nevezte: a »tisza szobáját« át engedje a vendégeknek.

Habár gyalgó világosságot terjeszt a szoba gerendájáról lefüggő kicsiny lámpa, mégis elég arra, hogy jól szemügyre vehessük a vendégeket. De hisz itt ismerősökkel találkozunk. . . . Az a karcsu magas szép leány Erdei Berta s

jókívánságokat. Kivüle ma nem volt más Kálmán az ellenzéken.

De a néppárt se akart hátra maradni s tüntetőleg gratulálta — Kálmán Károlyt.

— Isten éltesen ellenségeid rettegésére! — kiáltott Major Ferencz dr.

— Addig élj, míg — a Háznak élsz! — mondá zajos derűtségben Meszlény Lajos, ki szintén szeret a néppárttal kokettirozni.

Odabenn Szilágyi Dezső megnyitotta az ülést. A jegyzőkönyvet lemorzsolták, néhány elnöki bejelentés történt, azután a jegyzők felolvasták a tegnapi választások eredményét.

Megválasztották jegyzőnek Dedovics Györgyöt, bizottsági tagokul pedig: a függő államadósságokat ellenőrző bizottságba: rendes taggá Teleki Domokos grófot, póttagul Pavics Ármin drt, az igazságügyi bizottságba: Tomassich Miklós drt, a kérvényi bizottságba: Nedeljkovic Tivadar drt, a közgazdasági bizottságba: Dedovics Györgyöt, a közigazgatási bizottságba: Gyurkovics Györgyöt, a közlekedésügyi bizottságba: Lobmayer Antal drt, a mentelmi bizottságba: Popovics Vazul Istvánt, a naplóbiráló-bizottságba: Csincsek Floriánt, az összeférhetlenségi bizottságba: Benák Dragutin drt, a pénzügyi bizottságba: Gyurkovics Györgyöt, a számvizsgáló-bizottságba: Adámovics Bélát, a véderő-bizottságba: Josipovich Lajos drt, a zárószámadvizsgáló-bizottságba: Tomassich Miklós drt, a földmivelésügyi bizottságba: Petrovics Miklóst, a kvótának újból való megállapítása tárgyában kiküldött országos bizottságba Tomassich Miklós drt.

Most következett Molnár János indítványának indokolása.

T. Ház!

Valóban súlyosan nehezedik az Ur keze már több év óta drága hazánkra.

A csapások nyitánya a filoxera volt, mely elpusztított számos bortermő vidéket és mit az a kártékony rovar meghagyott, dézsmálja a peronospora, hogy ne legyen a szegény szőlős gazdának sem kenyere, sem bora.

Ezt követte hosszában-szélteben a hazában a ragadós köröm- és szájfájás, a lépfene és főleg a sertésvész és pedig már évek óta és oly kiterjedésben, hogy pl. a jelen év augusztus havában 1600 község volt általa inficiálva.

Hogy ez kivált a kis gazdát sújtja, mondanom sem kell.

Ehhez járultak már évek óta a silány termések, nyomott gabonaárak, az idén a gyakori esőzések, majd meg a sok jégesés és jött végül az a u g u s z t u s i árvíz

itt van nővére Ilonka is. A harmadik csinos leány Ninka, elválhatatlan kedves barátinója Bertának. A negyedik utas az Erdei lányok fivére: Gyula.

Mintán Berta mindenáron találkozni akart még egyszer az életben, az általa rajongásig szeretett Margit főnöknővel, jó mamája nem ellenzé a hozzá utazást; de mivel sok tagból álló családját nem hagyhatá oly könnyen el, fiára bizta, hogy felügyelője legyen a leányoknak.

Kora reggel már elhagyták a viskót s folytatták utjokat kitűzött céljuk felé, hová csak estefelé érkeztek, jól átázva, mert az egész napon át majdnem folytonosan tartó eső ellen kocsijuk nem nyújtott kellő védelmet.

Berta a vendéglőben hamarosan reudbe szedte öltözetét, egy eseléd kíséretében a zárdába sietett, hol jó ideig kellett várakoznia, míg bebocsátást nyert a beteg főnöknőhöz.

Láttatók-e viszont valaha hosszú idő után legkedvesebbeteket, a kinek szívetekben oltart emeltetek; kiért tűzbe mentetek volna s kit ifju szívetek forró szeretetével halmoztatok el?

Ily érzelmmel lett tele a Berta szíve a viszontlátás pillanatában . . .

— Berta, te itt? — szólt örömteljesen a beteg, de tovább nem folytathatá: a Berta zokogása átragadt reá is.

Csak néhány perc eltelté után volt képes Berta arra, hogy jól kibeszélhesse magát.

— Miután azért tettetek ilyen fáradságos

ezer és ezer szegény birtokosnak egész évi keserves munkájának eredményét, reményét és általa mindennapi kenyerét, úgy, hogy ha valamikor, bizonynyára ezidőszerint érezzük, hogy több a kavics, mint a gyémánt, több a tövis, mint a rózsza, több az üröm, mint az öröm e földön is, melyet hazánknak nevezünk.

És mégis vannak egyének, kik mindezeknek láttára személynak, sőt vitatni is merészkednek, hogy nem oly nagy mérvű az inség, de hát mint a közmondás tartja: »szegénységet, betegséget nehéz eltakarni«, mert az egyiket is, a másikat is, mint füst a tüzet, az árnyék a testet és szürkület az esőt elárulja, az onnan megjelenő halványulás, vagy a kebelből időnkint előtörő sóhaj és jajszó.

És ez utóbbi kezdés már, pedig még csak ősz van, nem egy vidéken fölhangzani és elnyomni azt az örömrivalgást, melyet a felség nemzeti ajándéka pár nap előtt országszerte felidézett.

De hála az égnek, vannak még könyörülő hívek, kik érezni és részvétre gyulani is tudnak s a kik között első volt a legelső magyar ember, a király, ki Tatán is, Mohácson is első sorban azon csapásokról kérdezősködött, melyek az áradás folytán érték ama vidéket.

A társadalom is megnyitotta szívét. Erzi, hogy a fájdalom hivatása az, hogy összehozza, szorosabbra fűzze mindazokat, kik szenvednek és nélkülöznek a miért is itt is, ott is, amott is gyűjtéseket rendez, hogy a károsultaknak legalább első szükségletüket fődözze, mert szeretni annyi, mint áldozatot hozni, hisz a szeretet telt marokkal jár s éppen nagy fájdalomunk közepette önt és nyert is új életet.

Tudja ez a társadalom, hogy a »tett halála az okoskodás« s azért nem okoskodik, nem gondol productív befektetésekre, hanem könyörül, az érdekek önző harcain, az alkotmány aranyfonalát futtatja keresztül és a kiket a politikai küzdelmek szétválasztanak, az elemekkel való tusában egyesíti; az embert contemplálván csupán az emberben, ez önmagában tehetetlen lényt a polgárságban.

De bármilyen nagyfokú legyen is e társadalmi szeretet, elégtelen arra, hogy egy egész országnak, vagy legalább is egy résznek nyomorát száműzze.

Egy nagyobb hatalom van, egyre hivatva és ez — az állam.

Ha a teoriák sivár mezején maradnánk, az állam nem volna egyéb, mint egy elvont fogalom, óriási kolosszus, mely, noha lelke, élete nincs, mégis pénzt és erőt követel tőlünk áldozatul s mely hasonlít a bibliás emberhez, ahhoz a fukarhoz, a ki arat ott ahol nem vetett.

De az állam egy élő valóság, mely a népből és a népért létezik, mely tehát kell, hogy

együtt érezze annak örömét és fájdalmát, s mely kell, hogy megnyissa kebelét s akár önvérével táplálja fiait, ha azok segélyre szorulnak kell, hogy miként világot terjeszt beszédével, úgy melegét is árássa szeretetével.

Hiszen ismétlem, emberből áll, érző és élő lényekből. Az ember pedig szereti a virágot, mely neki illatozik, szereti a napfényt, mely neki tündöklök, szereti még az ebet is, mely neki zibalkodik, hogyne kellene tehát az emberekből álló államnak szeretnie az embert, kik az ő alkotó elemeit képezik.

Hisz a szeretett erő, mely teremti, véd, összenöve is békét szerez, mi mind az államok hivatása, legkivált manapság, midőn a mélyből moraj hallatszik, földrengéseket és vulkánok kitörését jelezni szokó és a külföldről oly magvakat hullatt szét hazánk talajára, melyektől az állami és társadalmi dissolutio dudvája sarjadoszhat.

Ez az oka, hogy azon államok, melyek hivatásuk magaslatán állanak, mindig sietnek ezen katasztrófák alkalmával a nép segítségére.

Ime Anglia mit tett azéhoz Indiával? ... Táplálta.

Ausztria parlamentje ép most foglalkozik egy 8 milliós államsegély tervével.

És a magyar kormány? ...

Épít utakat, szabályoz folyókat bár nem mindig szerencsés kézzel áthidal, gazdasági törvényeket, a mi mind helyes és kívánatos, de gyámolít oly vállalatokat, intézeteket, vicinális vasutakat is, melyekből a szegény népnek eddig kevés haszna van s csak ennek a most is újra hajtott népének jajszávára volna siket, érzéketlen s állana fölötte ölbe eresztett, tétlen kezekkel? ...

Ez nem lehet, nem is képzelhető. S valóban, már, mint a lapok is hirdették, meg is mozdult, de úgy, hogy az engem ki nem elégít.

Összes intézkedése ugyanis a kormánynak tudtommal legalább a közzétett hirdetmény szerint abban áll, hogy vetőmagot kölcsönöz a kisgazdáknak, de oly művelettel, mely inkább hasonlít a haszon időüzelthez, mint humanizmus intézkedéshez.

A vetőmagot ugyanis, melyet kölcsönöz, a mai elég nagy piaczi árak szerint számítja és arra kötelezi a szegény kisgazdát, hogy az legkésőbb október elsejéig, készpénzben fizesse azt vissza s így ha a gabonaára csökkenni talál — esetleg kétszeresen, s hozzá még csak úgy kapja ezt a keserves kölcsönt is, ha érte az egész község is felelősséget vállal.

No hát t. ház, én nem ilyen uzsorafélet, mely a szorult kisgazdának minden terményét, de még reményét is tönkre teheti, nem is kölcsönt, de ingyen segélyt kívánnak, melyben ne csak az elemek által sujtottak, de azon szegény kisgazdák is részesüljenek, kiket a vicinálisok és

árvizmentesítő munkálatok roppant terhe nyom, mint például a rábavidékeiket, szóval melegen ajánlom a t. háznak indítványom elfogadását.

Darányi Ignác földművelésügyi miniszter nyomban válaszolt. Közölte a Házzal, hogy a miniszterelnökségben az inségesek segélyezése céljából konferencia volt, a melyen minden miniszter előterjesztette a szükséges intézkedéseket. E tanácskozásból kifolyólag a kormány már eddig több életrevaló és hasznos intézkedéseket tett. A pénzügyminiszter újabb kamattól való kölcsönök engedélyezését, a tőke-tartozásoknak részletekben való fizetését, sőt halasztását fogantatosította, különösen sok kincstári tartozás fizetésének mulasztását engedélyezte azokon a vidékeken, a melyeket az árvizek leginkább megkárosítottak. 413,401 frt állami adót irtak le, 49,342 frt államsegélyt és 7704 mm. gabonát, vetőmagot osztottak ki. Szükségesnek tartja az ingyenes vetőmagvak kiosztását, a kereskedelmi miniszter nagyobb munkákat kezdett, a földművelésügyi miniszterium keretében két millió 325,000 frtnyi földmunkát fogantatosítottak, a költségvetésben megállapított határon túl vízmunkákkal is iparkodik a kormány munkával segíteni a szükségben szenvedteket; intézkedett a kereskedelmi miniszter, hogy a külföldi munkások ne jöhessenek be és hogy a munkaadók a fizetést ne adják ki természetben, vagy eleségre szóló utalványokban. Bejelentette a földművelésügyi miniszter, hogy a munkástörvény javaslata már ki van dolgozva és olyan időben fog a képviselőház elé kerülni, hogy a jövő aratáskor más hatása érezhető legyen. A miniszter beszéde helylyel közöl az ellenzéki padokon is nagy tetszéssel találtatott. Végül arra kérte a földművelésügyi miniszter a Házat, hogy ne tüzze ki tárgyalásra az indítványt.

A Ház ilyen értelemben határozott.

A holnap d. e. tizenegy órakor tartandó ülés napirendjén több vicinális javaslat lesz, a miniszterelnök pedig válaszolni fog Lukács Gyulának a *fiumei kormányzói állás betöltése* tárgyában hozzá intézett interpellációjára.

Az ülés pontban 12-kor végződött.

A sár- és kavics-hordás bünügye.

— Nincsennek meg a rovásfák. —

A városi pénztár kárára a sár- és kavics-hordásnál elkövetett nagy család ügyében, mint irtuk, E m b e r Géza vizsgálóbíró C s e p e l y Zsigmond utkaparót a kihallgatás után letartóztatta. A letartóztatás városszerte nagy szenzációt keltett.

Ama kíváncsiságuk, hogy melyik a kiválasztott hármuk közül? hamar kielégítést nyert, mert szállásukon a Gyula társaságában már várt rájuk a fiatal ember.

Gyula ünnepélyesen kölcsönös bemutatást eszközölt:

— Szentgyörgyi Lajos kereskedő ur. Bölényi Ninka kisasszony; Berta és Janka nővéreim.

Szentgyörgyi Lajos hamarosan nyilatkozott szándéka felől, s általános csodálkozást keltett, a midőn nyilvánosságra jött, hogy a szivrabló, a közönyös természetű Janka volt.

Azon üzlet, a mely előtt a fiatal emberek olyan nagyon szemle alá vették a csinos leányokat, a Szentgyörgyi Lajos tulajdona volt. Ő azonban, komoly természeténél fogva nem sorakozott a léha társaság közé, csak az üzlet belsejéből tekintett a közeledő leányok felé. A mint a kalap helyreigazításával bikelődő Janka arcát meglátta, szorít valami jóleső meleg érzés járta át s édes, kedves emlékek ujjaltak fel képzeletében. Forrón szeretett, elhalt édesanyjának angyalszelid arca jelent meg előtte, azokkal a jóságos barna szemekkel ...

A leányok eltávozása után így szólt a fiatal emberekhez:

— Az a kedves, rokonszenves arcú leány lesz a feleségem, vagy — senki más.

hosszu utat, hogy velem találkozhatatok — szólt meghatottan a főnöknő — az itt időzésre szánt napokat töltsetek a zárdában, legyetek vendégeim reggeltől estig. Ez idő alatt több ízben velem lehetek s mivel Istennek hála: betegségem jobbra fordult, nem fog ártalmamra lenni, ha veletek csevegek.

Másnap reggel kilencz órakor a három leány a vendéglőből a zárdá felé tartott. Utjok egy üzlet előtt vezetett el, a melynek ajtajában fiatal emberek állottak. A három ismeretlen csinos leány nagyon felkelté érdeklődésüket s találgatni kezdtek, hogy vajjon kik lehetnek? Kíváncsiságuk még nagyobb fokra hágott, midőn este a vendéglőstől arról értesültek, hogy a hölgyek az egész napot a zárdában töltötték; de hiába kutattak nevök s lakóhelyök után, mert a leányok az ismeretlenség homályába akarva burkolózni, nevüket nem írták be a vendégkönyvbe.

A következő reggel, a midőn újra a főnöknőhöz indultak, ugyanazon üzlet előtt a fiatal emberek kíváncsi csoportja igen feltűnő módon viselkedett: merész tekinteteket löveltek a közeledő hölgyek felé, sőt egyik-másik hangos megjegyzést is tett.

Ez végtelenül bosszantotta Bertát és Ninkát, mig Janka, közönyös természeténél fogva nem is látszott észrevenni a tolokodást, oly nyugodtan olvasta az üzlet átellenében kifüggesztett táblán levő, óriási betűs »Kártya

árulás« feliratot. A mint azonban Bertának, halkan ugyan, de indulatosan kiejtett eme szavai érintették fülét: »Ne tekintess jobbra-balra«, összerezzen s oly nagyot botlott, hogy a kalap majd lerepült fejről.

E kellemetlen incidens miatt kigyult arczal haladtak el az üzlet előtt.

A harmadik napon nagy meglepetés várt a leányokra a zárdában.

A főnöknő e szavakkal fogadta őket.

— Melyitek óhajt férjhez menni? ... No, ne nevesetek, mert kérdésem nem tréfa. Közületek egyik, egy igen jó párthinak rokonszenvét annyira megnyerte, hogy a legkomolyabb szándékkal még ma este befogja mutatni magát szállásokon s ha nem kap elutasító választ, úgy mielőbb Gy-re fog menni, a szülő beleegyezés megnyeréséért. E jó hírt egyik nővédekem — aki rokona a fiatal embernek — újságotla. — Lám, lám: ki hitte volna, hogy betegségem egy leány szerencsésjét fogja előmozdítani. Valóban szerencsének nevezhető egy ilyen kérő, a ki nem csak vagyonos, de közbecsülésnek örvendő, jellemes egyén. Látjátok kedveseim mily bámulatosan nagyszerű a gondviselés intézkedése, hogy hozzám vezért titeket. ...

E napon korábban távoztak a zárdából, mert másnap kora reggel haza felé voltak indulandók. A főnöknő meghatottan vett bucsút a könnyezésig elérzékenyült leányoktól.

A vizsgálóbíró már előzetesen kihallgatta a bűnügy felderítőjét: Z a n a Ágostont, aki részletesen elmondta tapasztalatait, a csalás módozatát, szóval mindazon körülményeket, amelyeket lapunk is már ismertetett.

Tegnap délelőtt B e s z e d i t s János nyug. városi mérnököt hallgatta ki E m b e r Géza vizsgálóbíró, különösen a rovás alapján történt számadásokra nézve. Délután pedig B u s c h Dávid főmérnök lett hosszasan kihallgatva. Mindkét mérnök ellen tudvalevőleg el van rendelve a feyelmit megelőző vizsgálat, azonban ez a bűnügy befejezéseig függőben marad.

A vizsgálat hosszú időt fog igénybe venni, mivel majdnem száz vádlottat és tanut kell kihallgatni. Hogy felderíthető legyen, milyen hosszú ideig lopták és csalták óriási összeggel a városi pénztárt, a vizsgálóbíró szükségesnek tartja mindazon szekerese kihallgatását, akik az utóbbi tíz év alatt a város részére sarat vagy kavicsot szállítottak. Ennek keresztülvitele céljából E m b e r Géza vizsgálóbíró tegnap megkereste a rendőrkapitányi hivatalt, hogy puhatolja ki azokat a szekereseket, akik az utolsó tíz évben a város részére dolgoztak a sár- és kavics-hordásnál.

A letartóztatott C s e p e l y Zsigmond utkaparó ügyvédje dr. K i s s Dénes tegnap fellebbezést nyújtott be a letartóztatás ellen a kir. törvényszékhez, azonban a törvényszék még nem határozott. Általában azt hiszik, hogy a felebbezést a törvényszék elveti s C s e p e l y Zsigmondot csak akkor fogják szabadon bocsátani, ha a vizsgálat be lesz fejezve, nehogy a vizsgálatot meghiusítsa.

Az egész ügyet különben nagyon meg fogja nehezíteni az a körülmény, hogy a rovásfák közül csak az 1897. évi, vagyis a mostani van meg a mérnöki hivatalnál. Az előbbi, tehát a bűnügy felderítésére szolgáló rovásfák csodálatos módon nincsenek meg. Ismételjük, csodálatos módon, mert az egész elővizsgálat alatt az lett hangoztatva, hogy a rovásfák mind megvan-

Négy év mulva, egy meleg nyári napon, Erdei Berta terjedelmes kertjük lugosában ül, mélyen elgondolkozva. . . Boldog gyermekévének kedves képei elevenedtek fel lelke előtt. Ott látta magát újra a zárdában, növendéktársnőivel könyveik mellett s újra hallani vélte a munkára hívó kis harang megcsendülését, a mely szívet mindig örömmel tölté el. . . Oh édes, boldog gyermekévé! De gondolatai tovább is szárnyaltak. . . Most a kedves képek háttérre sötétlett elő: az elválás a kedves drága sorortól, a ki később oly súlyos beteg lett, hogy örök Isten hozzádot mondott neki; de akkor még nem távozott az angyalok közé. . .

Forró könyvecsek hullottak a Berta szeméből a kezében tartott levélre. . .

A levelet Janka írta, tudatva Bertával, hogy az angyalósága főnöknő lelke felszállt az Égbe.

A szomorú hír közlése után, hosszasan foglalkozik azzal, hogy boldog családi életét kettőjüknek köszönheti s ezért a főnöknő emlékét szívében örökre hálás szeretettel fogja megőrizni és Bertával szemben arra fog törekedni, hogy háláját tettekkkel bizonyíthassa be.

Sorait azzal végzi, hogy keresztfia, a kis Ferike nagyon várja a keresztmamámat s mielőtt megjön, mindjárt élénklí, hogy: »Zabot vittem a malomba.«

nak, s a számlákkal összehasonlíthatók. Sőt vannak, akik azt állítják, hogy még néhány nappal előbb is megvoltak a régi rovásfák.

Ez mindenesetre érdekes fordulatot ad az ügynek s a vizsgálóbíró erre is kifogja terjeszteni figyelmét.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Oktober 14. Városi közgyűlés.
Oktober 15-20. Katonai ellenőrzési szemle Nagy-Váradon.

Oktober 20. A biharmegyei nőegylet választmányi ülése.

Oktober 23. Felolvasó-estély a v. velencei Népkerben.

Nov. 7. Elnökválasztó rendkívüli közgyűlés a kath. körben d. e. 11 órakor.

November 28. A Szigligeti-társaság felolvasó ülése, d. e. 11 órakor a jogakadémián.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Felolvasó estély a jogakadémián.** A jogakadémián nagyban készülnek egy felolvasó estélyre, a melyet valószínűleg még e hó végén meg fognak tartani. A felolvasó estélyen való részvételét több váradi hölgy is megígérte s így kellemes mulatságra van kilátásunk. Az estélyen valószínűleg fog szerepelni az ujjonnan megalakuló félben levő dalárda is.

* **Ülés a vármegyém.** Biharvármegye kórházi választmánya október hó 15-én, pénteken délelőtt 9 órakor több fontos ügyben ülést tart, Szunyogh Péter alispán elnöke alatt.

* **Beleznay Károly állapotja.** A napok óta életveszélyben forgó nagy beteg püspöki plébánosnak mint részvéttel értesülünk, betegsége olyan jelleget öltött, hogy folyógyulásához semmi remény sincs. Orvosi meggyőződés szerint a derék plébános menthetetlen. Kezelő orvosa, Korda Imre immár minden reményről lemondott. A tegnap óta észlelhető vizellet-mérgezés, mely agyára kezd kiterjeszkedni feltétben halálos jelenség. Beleznay betegsége különben krónikus szervezeti baj, mely csaknem egész életén át kinozta. Ez indította őt arra is, hogy a tanári katedrát, melyet a helybeli premonstreii főgymnáziumban oly sikeresen betöltött, a nyugodtabb lelkészi élettel cserélje fel. A rajta beteljesedni kezdő szomorú végzet bizonyára széles körökben kell igazi részvétet; mert Beleznay a társadalmi élet legrokonszenvesebb alakjai közé tartozott.

* **Plébánosi vizsgálat.** Körössy Endre, újkígyósi segédlelkész, aki több éven át városunkban is volt alkalmazva mint káplán és tanulmányi felügyelő a Szent-József intézetben, tegnap jeles sikerrel tette le a plébánosi vizsgálatot.

* **Műgyetemi hallgatók Békés-Csabán.** A budapesti műgyetem negyedéves hallgatói Kovács S. Aladár műgyetemi professzor vezetésével tanulmányi kirándulást tettek Békés-Csabára. A műgyetemi hallgatók a Fehér-Kőrös ármentesítő-társulat poire-rendszerű dűzasztó műveit tekintették meg, a melyek az országban egyedül állanak. Este lakoma volt a vendégek tiszteletére, melyen Lukács főispán, Kovács és Czák műgyetemi tanárok, továbbá Glatz királyi tanácsos és Fábry alispán is jelen voltak.

* **A honvédszár laktanya építése.** Az építendő honvédszár laktanya terveit tegnap tárgyalta a bizottság s azokat elfogadta. Javaslátot terjesztenek a mai közgyűlés elé, hogy az építésre az árlejtést írják ki, még pedig november 1-sejére szóló határidővel. A költségvetés valamivel tulmegy a 250,000 frton, de ez az összeg a perzent leengedések folytán bizonyosan le lesz ütve s nem fog a laktanya többé kerülni egy negyed milliónál. Az építéshez, ala-

pozáshoz lehetőleg még ez évben hozzá fognak, hogy a jövő év október elsején a honvédszárak beköltözhesse az új laktanyába.

* **Uj postahivatal Mező-Telegden.** A mezőtelegdi pályaudvaron Mező-Telegd p. u. c. elnevezéssel folyó évi október hó 16-án fel- és leadási szolgálattal működő postahivatal lép életbe. Ezen postahivatal postai összeköttetését a Budapest-Brassó közt közlekedő és Mező-Telegd állomáson elvonuló mozgó és kalauzposták útján másrészt közvetlenül Mező-Telegddel a jelenleg is érvényben levő pályaudvari járatokkal nyeri és megújítása napjától kezdve a postatakarékpénztár közvetítő hivatala gyanánt is működik. A postahivatal kézbesítési kerületébe Mező-Telegd pályaudvar, a pályaudvar területén levő gyárak és épületcsoportok (nevezetesen a magyar aszfalt-részvénytársaság, a bihar-szilági olajipar részvénytársaság, a hazai aszfalt ipar részvénytársaság, Sátor Miksa és Mór cég gyártelepei), továbbá Tancsika, Serges-Szurduk, Vircsolog községek és Kar, pin pusztá osztatnak be.

* **A vízvezeteki viz megvizsgálása.** A városi mérnöki hivatal indítványára a városi tanács elrendelte a vízvezeteki viznek ügy vegyelmezését, mint bakteriológiai megvizsgálását. E célból felkérték az állami bakteriológiai intézetet. Ma megjelent Budapestről az intézet vezető igazgatója: Dr. Preisz Hugó és Takács László kalauzolás mellett megtekintette a vízműtelepet, a gépházat, a kutakat; vizet vett egy az összekapcsolt kutakból, mint a gépház nyomó-szelkázányából, továbbá a városi mérnöki hivatal csapjaiból és a Szt.-László-téri közkutból, azért, hogy külön-külön megvizsgálják egy vegyi mint bakteriológiai szempontból, vajjon a kut vize tiszta-e és hogy a vezetékben nem alteráltatik-e a kutak vize. A tudós tanár meglepetéssel nyilatkozott a kutak rendkívüli kristálytiszta vizéről és a nagy kiterjedésű szűrő telepről; a vizsgálatra vett vizeket pontosan lepecsételve vitte magával Budapestre, honnan néhány nap mulva értesülünk a vegyvizsgálat eredményéről.

* **A mai nagy nap.** Zajos, érdekes közgyűlése lesz ma délután Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának. A városatyákat felvonzza az érdekes tárgysorozatán kívül a voksolás; ugyanis ez alkalommal töltik be a néhai Kollmann Adolf volt rendőrbiztos örökét. Az állásra többen pályáznak; így Báthory László v. irnok, Horváth Géza helyettes rendőrbiztos és Balogh Győző. Nagy harcra van kilátás, mert mindhárom pályázónak van pártja, azonban úgy látszik, hogy Báthory László kilenc éves városi szolgálatának méltánylásául őt választják meg. Horváth Géza esetleges megválasztása esetén is alkalmas erő nyer a rendőrség.

* **A Szent-István-bazilika belseje.** A budapesti-Lipótvárosi Szent István-bazilika belső művészi díszítésén javában dolgoznak s előre láthatólag ez a templom, belsejét tekintve is egyike lesz a székes-főváros legimpozánsabb templomainak. A főszentélybe hatalmas mozaik-kép jön, mely a misének öt részét szimbolizálja. E képhez most készíti a kartonokat Beneczur Gyula, a festő mester-iskola igazgatója.

* **Csodálatos feledékenység.** A nemrégiben elhunyt budapesti főpolgármesternek Ráth Károlynak volt hivatalos helyiségében érdekes leltre bukkantak. Az új polgármester rendbe hozta a főpolgármesteri szobát, s ez alkalommal egy asztaliókban 2000 forintnyi készpénzt és 800 frt értékű értékpapírt találtak. A csinos összeg mellett két levél volt. Az egyikben Rókk Szilárd kéri fel a főpolgármestert, hogy ezen általa deponált összeget — mint alapítványt — tanítók özvegyei és árváinak segélyezésére fordítsa a szintén mellékelt ter-

vezet értelmében. Ez a levél — tehát vele együtt az összeg deponálása is — 1888-as keltezésű. A másik levél 1891-ben kelt, ebben az alapítványt tevő fia *Rökk Pál* sürgeti a főpolgármestert, hogy az alapító-levél kiállítására intézkedjék. Az új polgármester azonnal értesítette a tanácsot erről a dologról s rögtön intézkedett, hogy az alapító levél ki legyen állítva. Egyidejűleg bejelentette a polgármester azt is, hogy a pénz hova fordítása iránt maga fog intézkedni. Bizony ideje is volt már, hogy rendeltetési helyére jutassák ezt az összeget, a melyre a feledékeny előd 9 éven keresztül vártak, a szegény tanítók még szegényebb övegyeit és árváit.

* **A nagyszántai Rájkszrát.** A nagyszántai korezmában mult hó 26-án népes gyülekezett politikai helyi érdekű karcos mellett. A bonyolult politikai helyzet fölött aztán általános hajba kapás keletkezett. Különösen *Vazók Imre* személyeskedett nagyon. Egy fél-literes flakóval kitűnően eltatálta ellenfelét *Zelényi* Ferenczet. A dühös politikust aztán dútiba intették. *Zelényi*, aki még az ágyat nyomja, elhatározta, hogy ezentúl tartózkodóbb lesz a politikai entre-nous-kban.

* **Csendélet Hegyköz-Ujlakon.** *Kulcsár* Antalnak hegyköz-ujlaki házába mult hó 28-án ismeretlen tettesek betörték. S bár a gazemberek világos nappal tették látogatásukat, mégis elég idejük volt arra, hogy a szobában levő pohárszekrényt feltörjék és az abban levő piros bugyellárist 10 frnyi beltartalmával együtt az asztalterítő és ágynemű kíséretében elemeljék. A hatóság — mint mindig — erélyesen nyomoz; eddig azonban még nincs eredménye a nyomozásnak.

* **Betörés a Kálvária-utczán.** Tegnap számunkban megemlékeztünk arról a betörésről melyet *Janky* Antal szőlőjében követtek el. A tettes megmenekült s eddig még nem sikerült megállapítani határozottan, hogy ki követte el. *Janky*knak egy volt hetesét letartóztatták ugyan, de ez mindez ideig állhatatosan tagad, habár sok körülmény azt mutatja, hogy ő követte el a tettet.

* **A Georgicon-jubileum.** Fényes ünnepélyvel ülték meg tegnap Keszthelyen a *Georgicon* főnállásának 100-ik évfordulóját. Az ünnepély kezdete előtt, a gazdasági akadémia igazgatósága megkoszoruzta a nagy alapítónak, *Festetic* György gróf sírját. A délelőtt 10 órai ünnepélyes Te-Deum-mal, melyet *Dunst* Ferencz apát tartott fényes segédlettel, kezdetét vette maga az ünnepély. A templomot zsufolásig megtöltötte az elegáns közönség. A padosorokban ott volt látható: *Darányi* földmívelési miniszter, *Festetic* Tasziló gr., *Desewy* gr., *Tornay* miniszteri tanácsos, *Balás* Árpád a régi akadémia igazgatója, — azonkívül gr. *Jankovics* László főispán vezetése alatt Zala megye küldöttsége, — és számosan az akadémia volt és jelenlegi hallgatói közül. A Isten tisztelet után a régi akadémia-épület elé vonult a diszes ünnepelő társaság, hol *Sparsam* Pál tanár bucsubeszédet mondott. Innen az új akadémia-ban emelvényre volt állítva *Festetic* György gr. márvány mellszobbra. Itt a jelenlegi igazgató *Csanády* Gusztáv tartott emelkedett hangú beszédet, megemlékezve a nagy alapító soha nem muló érdemeiről s megemlítve azt is, hogy a mai ünnep alkalmából *Festetic* Tasziló gr. 10,000 koronás alapítványt tett, melyből ösztöndíjakat kapnak majd a szorgalmas tanulók. Erre a Szózat elnéklése után megkoszorúzták a márvány mellszobrot. Este fényes bankett volt, melyen *Darányi* miniszter, *Festetic* és *Desewy* grófok és többen mondottak pohárköszöntőt

éltetve a nagy alapítót és hosszú jövőt kívánva a nagy fontosságú tanintézetnek.

* **Kedélyes dió-szüret.** Mezőtelkiről írják lapunknak: *Madra* Károly molnár e hó 9-én azt vette észre, hogy kertjében erősen szüretelik a diót. Sőt meglepetve tapasztalta, hogy 5 olyan férfi rendezi a szüretet, akiknek az ő dióterméséhez vajmi kevés közük van. Sietett tehát a szórakozott társaságot felvilágosítani, hogy valószínűleg eltévesztették a kert ajtót. Majd aztán, hogy az udvariasággal semmire sem ment, puskát fogott és legényét előszólítva, kizavarta a tolaikodó kompániát. Azok egy darabig csak futottak, hanem egy dülöton azután hirtelen visszafordultak és neki támadtak a két üldözőnek. Alaposan helybe hagyták *Madra* uramat, mint legényét s ezzel odébb álltak, magukkal vivén a puskát is. De mindez még nem volt elég. A puskát átadták a bírónak és panaszt tettek, hogy a molnárt és legényét tilosban vadászatot értek. Csak nagynehezen tudta aztán a pórul járt férfi beigazolni, hogy őt tulajdonképpen meg is lopták, meg is rakták és még is megvádolták.

* **Megérdemelt előléptetés.** Mint jó forrásból értesülünk, *Hartmann* József államvasuti főellenőrt, nagyváradai állomásfőnököt legközelebb *Szolnokra* forgalmi főnökké nevezik ki. Öszintén örvendünk a derék főtisztviselő ezen előléptetésének.

* **Bosszúból.** Kőalján e hó 3-án kigyuladt *Dál* Gábor mezőőr szénaboglya és porrá is égett. A tüzeset okát természetesen kutatni kezdtek és ekkor kiszült, hogy *Gyurkucz* Koszti a ludas. Kezdetben tagadott mindent; de aztán beismerte, hogy bosszúból gyújtotta fel a szénaboglyát azért, mivel *Dál* őt a nyáron kukoricza lopáson érte, bekísérte és hogy e miatt őt megbüntették. A haragtartó férfit az élesdi járásbíróóság tömlőzében ideiglenes pihenőre helyezték.

* **Önézetes koldus.** *Balló* György ősi-állomás-főnökhöz e hó elején a délutáni órákban beállított egy rongyos külsejű cigányescsavargó és enivalót kért. Miután a konyhában nem kapott semmit, beállított a szobába. Itt aztán nem tágitott mindaddig, míg ki nem lökték. Az ekként letárgyalt csirkefogó keserű átkokat szót a barátságatlan háznőpre és ezzel kapcsolatosan az udvaron kóraszó tyukok közül kettőt főbe költött a fokosával s áldozatával utnak indult. Messze azonban nem mehetett, az éber házigazda utánna nézett a távozó vendégnek és a csirke-tragédia utolsó felvonását még látta. Üzöbe vette a menekülő cigányt s nyakon esípte és a pinczébe esukta, míg valami hatósági személy jön. Innen elmarasztalt szokni próbált; kifeszítette a pincze egyik ablakának vasrácsát, de kibujni már nem volt ideje. Megkötözve adták át a csendőröknek. Ekkor bevallotta, hogy *Lakatos* Ádámnak hívják.

* **Eltűnt kabát.** Nem *Bosco*-ról van szó. Csak *Lován* Lajos fáraó-nemzetiségű magánzóról, a aki a minap *Komádiban* jártában kettőt konstalt: 1. hogy fölöttébb hüvő-re fordult az idők jára; 2. hogy a *Köhn*ek boltjában lógó téli-kabát valószínűleg a temperatura mérséklését ezélozza. A kettős tapasztalat azután oda módosult, hogy mennyivel okosabb dolog lenne a kabátot felhuzni, mint gyümölcsözetlenül a fogason hagyni. Egy szó, mint száz, a füstös férfi jónak látta a kabátot rátáblázni saját fundus instruktusára. Ezen műtét után elszellett. A károsult *Köhn* János bottal ütheti a nyomát, 40 ftes kabátjának is, meg a cigány-nak is.

* **Öngyilkos szobaleány.** Tegnap előtt este *Váli* József szikvizgyáros cselédje szerelmi bubánatában öngyilkosságot követett el; megívott egy skatulya gyufa-mérget. A tett elkövetése után azonnal értesítették a rendőrséget, a honnan *Horváth* Géza rendőrbiztos a helyszínére sietett, a leányt bevitette a *Bihar*-megyei kórházba, a hol azután ellenmérget adtak be neki. — A leánynak semmi féle komolyabb baja nem lett.

* **Elfogott katonaszökevény.** Tegnap *Szántó* Lajos rendőr a piacon egy gyanus

egyént tartóztatott le, a kiről a rendőrségnél a kihallgatáson kiszült, hogy nem más, mint *Damei* Sándor a katonaszökevény, a ki még június hóban megszökött a huszároktól s azóta buj-dokolt. A szökött katonát letartóztatták s ma az ügyészséghez kísérik át. Érdekes a dologban az, hogy nevezett, mielőtt elutazott *Várad*-ról, ruháit a vasúti ruhátárban helyezte el, a hol is az egész mostanáig állott, a kezelő *Krusaczkiné* mindedig nem tett jelentést ezen körülményről, mit ha meg tesz, a rendőrség bizonyára előbb letartóztathatta volna a szökevényt. Most a kezelő ellen is megindították a vizsgálatot.

* **Talált kasszakules.** Ma délután egy becsületes megtaláló a rendőrségre bevitt három darab kasszakulesot, a melyeket a kellő igazolás után tulajdonosa átveheti *Horváth* Géza h. rendőrbiztosnál.

TANÜGY.

A slöjd művelése.

Felhívás a nagyváradai iparoktatási bizottság erkölcsi támogatása mellett alakítandó kézügyességi s nyilvános rajztanfolyamok szervezése tárgyában.

A kézügyességi s nyilvános rajztanfolyamok célja a technikai nevelés előmozdítása, a nemzeti »slöjd« megteremtése.

Ezen tanfolyamokon elemi iskolás gyermekeknek, középiskolai tanulóknak, tanító s óvónő jelölteknek, valamint a nagy közönségnek módot akarunk nyújtani, hogy magukat a kézügyességek, mintázás, rajz és festés különböző ágaiban tovább képezhessék.

Az ipari foglalkozásra lépni szándékozónak kézügyességek s izlésük fejlesztéséhez biztos alapot, a tudományos pályákra lépőknek elméjük felüdítésére szolgáló segédeszközt, a háztartás terén foglalkozó nőknek nemes szórakozást, az iskolás gyermekeknek szellemi túlterhelésüket ellensúlyozó, munkakedvüket s munkaképességüket fokozó hathatós nevelési eszközt kívánunk nyújtani.

A kézimunka oktatás meghonosításával a leendő tanítót képessé akarjuk tenni, hogy a népiskola céljaival összeegyeztethető kézimunkát s háziipart kedvvel s sikerrel taníthassa; a magyar nemzett jövő reményét, a tanuló ifjúságot a hasznos munkába akarjunk belenevelni; a magyar népbe a munkaszeretetet, az intenzív gazdasági tevékenységet akarjuk beoltani és ez által közvetve a házi s népipari foglalkozásoknak (melyek fokozatos megteremtését szintén feladatunkká tűzik kiszilárd talajt biztosítani).

Hogy a fentebb vázolt célt elérhessük, szükségünk van ép úgy a nevelésügy harczo-sainak, az iskola igazgatóknak s tanároknak lelkes erkölcsi támogatására, mint az iskola-fentartó hatóságok, emberbaráti intézmények s más testületek anyagi gyámolítására.

A tanári testületet arra kérjük, hogy a tanuló ifjúságot a gyakorlati ügyességek elsajátítására serkentsék. Az iskolás népből hiányzik a kézség a legegyszerűbb kézimunkához is; pedig hogy mennyire rá van utalva erre a diák-ember a szülei háznál s az iskola falai között, játékszerei készítésénél s az iskolai tanszerek, mértani, ásványtani s növénytani preparátumok előállításánál, azt a szülők s a vezető tanárok egyaránt jmegezzik.

Humánus intézményeinket s a nép barátait pedig arra kérjük, hogy a kézimunka oktatáshoz szükségeltető anyagok és eszközök beszerzéséhez csekély anyagi hozzájárulásukkal módot nyújtsanak. Tegyük lehetővé, hogy a szegény és arra érdemes tanulók a tandíj fizetése alól felmenthetők legyenek.

Nem akarunk más városok példájára kézi munkára nevelő egyesületet alakítani! — Hisz annyi az egyesületünk, hogy ujnak az alkotása már teher lenne a társadalomra. A létező intézmények csekély hozzájárulása elegendő lesz ezen nagyon is hézagpótló intézet megteremtéséhez.

A tanfolyamok november—március hónapokban tartatnak az iskolai szünetnapokon hétént 2 órában.

A jelentkezéshez mérten — szükség esetén

több csoportban — a következő tanfolyamok állíttatnak fel:

1. Kézügyességi tanfolyam a cartonpapírmunkák elsajátítására. Tandij havonként 1 frt. — Előállíttatnak síkmértani s stereometriai idomok, jegeczalakok cartonból, dobozok, tolltartó, ékszerszekerény, takarékpersely, szalvéta-szorító készítése, sárkányragasztás stb. stb. (Faiparba tartozó tárgyak kellő tanműhely és felszerelés hiányában még a jelen tanév folyamán nem állíttatnak elő.) Tanár Matkó Benjámin, a carton-munka szaktanítója.

2. Nyilvános rajz, mintázási és festészeti tanfolyam díszítőrajzok, virágminták és tájképek, domborművek rajzolására és mintázására, aquarell- és olajfestésre (virág, tájképfestés, arckép s genre-festés.) Tandij havonként kezdők részére 2 frt; haladók részére 4 frt.

Tanulók: Kovács László polg. iskolai rajztanár, Peller Ferencz szobrász, Szidlovics Kálmán gymnasiumi rajztanár, Wechsberg Anna urhölgy és Varju Tivadar polg. iskolai rajztanár.

Tanulók és felnőttek a kézügyességi, mintázási s rajztanfolyamokra beiratkozhatnak f. hó 15-től november hó 1-ig, az ipariskolai igazgatói irodában (Nagy-piacz-tér, polgári iskola.)

A kézügyességi tanfolyamon használt anyagokat és eszközöket ugyiszintén a mintázáshoz szükséges anyagot s plastilint az intézet ingyen bocsátja a tanulók rendelkezésére.

Az igazgató urak s a tantszabálytagjai tisztelettel kéretnek, hogy intézetük szegénysorsú tanulóit közül az egész és féltandíjmentességre érdemes növendékeket kijelölni s alulírt igazgatóságához utasítani szíveskedjenek.

Nagyváradon, 1897. október hó 10-én.

A nagyváradai iparoktatási bizottság nevében:

Szűts Izsó,
igazgató.

Ragány János,
elnök.

EGYESÜLETEK.

A »Gazdakör« ülése. A mezei munkák befejeztével ismét hozzá látnak derék gazdáink társadalmi programjuk megvalósításához és tovább munkálásához. A tegnap este megtartott első őszi választmányi ülésükön is több olyan életrevaló határozatot hoztak, mely magában hordja a siker biztosítékát és alkalmas lesz arra, hogy az ifju egylet viszonyait konszolidálja. A látogatott ülés lefolyása különben a következő: A nyári mulatság rendezésére kiküldött bizottság megette jelentését, mely arról tanuskodik, hogy a fáradságot teljes siker koronázta, a mennyiben a bevétel 40 frtot tett. Legott indítványoztatott, hogy a kör az ősz folyamán is rendezzen egy felolvasással egybekötött társas mulatságot. Az eszme tetszésre talált és egy őszi mulatság rendezése határozatba ment. A kiküldött előkészítő bizottság a következőkből áll: Ifj. Krupka Károly, Ludvig Béla, Aranyossy Elek, Zettel Gyula, Szirbucz Gábor, Molnár István. A társasestély időpontja október 24-ike. A mulatságra meghívókat is bocsátja ki a »Gazdakör«. Az eddigi lapokon kívül szükségesnek mutatkozott még egy központi lap megrendelése s a végből az egylet novembertől kezdve a »Budapest« cz. képes lapra előfizet. Ludvig József indítványára a könyvtár ügyének megoldására az indítványzó elnökölte alatt egy öttagu szervező bizottság küldetik ki, mely áll: Ludvig József, Vári Imre, Krupka Károly, Aranyossi Elek és Papp János tagokból. Az alapszabály revídiál és házi rendet kidolgozó bizottság Domokos Károly elnökölte alatt hét tagból áll.

Jóváhagyott alapszabályok. A belügy-miniszter a kőbölküti I. temetkezési segélyegylet alapszabályait jóváhagyta. Az egylet elnöke Torma Károly, egyzöje Gellért Ignác.

IRODALOM ES MŰVESZET.

— A m. kir. testőrség története. Egy érdekes, a magyar nemesi családokat érdeklő, becses munka jelenik meg nemsokára Bécsben, a magyar testőrség története felállításától (1760.) egész 1900-ig. A könyv szerzője ismeretes Nagyváradon, Sebetics Rajmond volt nagyvá-

radi huszárkapitány, aki több biharmegyei családdal közeli rokonságban áll s neje Fráterleány. Sebetics jelenleg ő Felső magyar testőrségének segéd tisztje. A becses munkát közvetlen forrásokból írta, s így igen kiváló történeti adatokat fog tartalmazni. A hatóságokat is felkérték előfizetők gyűjtésére. A könyv, mivel nem anyagi haszonra van számitva, igen olcsó 1 frt 30 kr. lesz.

A CZIRKUSZBÓL.

Eltűntek Thalia papjai; lezajlott a hangverseny. Közeledik a tél.

De sőt hivatalosan be is köszöntött már. Itt van a czirkusz. A ki nem hiszi, az vegye irányul a nagy piacot. Ott található.

Huzamosabb időre épült, s — tekintettel a csikorgós szezonra — szűkre szabott faalkotmány. Környéke deszka, teteje ponyva s csúcsán beragyog a tőrekvő holdvilág.

Az előadás pedig nagyban folyik.

Műsor hosszu. Ha az ember belepislant, majd hogy le nem kapja a süvegét, annyi ur és k. a. található benne.

A liszta — már a neveket értem — megspanyol-hindogermán alapon épült.

Az ilyesmire azt mondják: Kenn dősz Márton és Tsa.

Am megnyugtatóul szolgáljon, hogy jói csinálják dolgaikat. Mert Kumucsesi és John, ha nem is annyira bohócok, de ügyes sikon tornászok és Rosilla kisasszony, ha az első sorbeli publikumra pazarolja s jongleur mutatványait mégis körbe futó lovon áll eközben; — továbbad. Bib és Bob inkább japán stílusú különbb legességek, mint szerencsének és ha még japánok sem lennének. akkor is nyakatekert ötlett lenne őket utánozni; legvégezetül azonban Orlof csődör is inkább az oldal-iskola felé gravitál, mint a magas iskola felé.

Azt azonban kiemelendőnek vélem, a mit a sodronyon véghez visz Anitta k. a., — mert ez — úgy gondolom, az »erős« iskolákhoz tartozik és nem a heves vérű ifjuságnak való látványosság.

Alexander első rendű lovas és valóságos oda van növe lovához.

Vala végezetül egy szám: »Barth's testvérek magyar zenélő bohócok«. Mindent ettem már, csak Barth's nevű magyart nem. Pedig hát ezek csakugyan magyarok, mert magyarul beszélnek.

No, de legyenek Barth's-ek. Ez nem von le semmit ügyességükből.

S meg vagyok arról is győződve, hogy a piros inges, frakkos, Pejacsevics nadrágos gereblyészek bizonyára spanyol névre hallgatnak.

Annyi bizonyos, hogy ha mindig ilyen változatos műsorral kedveskedik a czirkusz, hát nem lesz haszontalan fáradság eljárni bele, már csak a spanyol-francia irodalom iránti tekintetből is.

Az előadások naponta esti 8 órakor kezdődnek, a következő helyárak mellett: Zártszék 1 frt. I. hely 80 kr. II. hely 60 kr. III. hely 40 kr. Karzat 20 kr. Tíz éven aluli gyermekek és katonák örmestertől lefelé kedvezményben részesülnek. Jegyek előre válthatók Pauker Dániel könykereskedésében délelőtt 9 órától délután 5 óráig.

REGENY-CSARNOK.

VIZ ALATT.

Elbeszélés.

Írta: ROVETTA G. Ford.: S. J. 44.

Elza karon fogta Praudino, aki annyira magánkivül volt örömeiben, hogy francia beszélgetésbe elegedett Jamagatával és Potapovval és őt a terem végére vezette, a hol egy zongorázó verte mint egy örült a billentyűket.

»Szeretsz?« kérdé tőle bizalmasan Praudino. »Nagyon unalmas vagy! Egész napon át nem tudsz egyébről beszélni!«

Elza nem időzött hosszasan a teremben, hanem csakhamar visszatért a társaság hátramaradott tagjaihoz.

Mindnyájan az őrnagy körül állottak és

igyekeztek rábeszélni, hogy az estét még töltse ottan, mert dísz hangverseny lesz a Canal-Grandex-on. De az őrnagy makacsul ellenkezett. Praudino szíve dobogott a félelemtől, hogy a sok rábeszélésnek mégis engedni fog és igent mond.

»No! No! Nőkkel szemben mindégedékenynek kell lenni,« vágott közbe az igen jó szívű Cecília, miközben ezuk darabokat dugott zsebre — Gegió számára! — a mint mondá! »Hát nem lehetne el Ön ma este helyett a reggeli gyorsvonattal?«

»De hát hagyj el Cecília; ne kinózz annyira más embert. Hiszen te nagyon jól tudod, hogy az őrnagy ur nem szalad! őt a szolgálat akadályozza, és az éjjel még Trevisoba vissza kell mennie! — tehát . . . ne legyünk követelőzők!« És mialatt Elza mindezt elmondotta, gúnyosan mosolygott mellé.

»Óh! ami a szolgálatot illeti,« válaszolá az őrnagy anélkül, hogy Elzára nézne, »engedélyem van és azt tehetem, amit akarok.«

»Nos, hát maradjon itt!« vágott közbe tüstént Cecília.

Az őrnagy nem válaszolt semmit és Praudino érezte, hogy eláll a lélekzete.

»Hallja Ön, őrnagy ur! Legyen őszinte! Önt bántja valami! Jöjjön, nyujtsa karját és közölje bizalmasan velem. Ki tudja, nem olyan dolog-e az, a mi elintézhető volna. — Mit szólnak hozzá uraim?«

»Eh! Halál ellen nincs orvosság!«

Ezen szavakra Jamagata mélyen felsóhajtra Elzára nézett és Potapov elkezdett nevetni.

Dell Mautico karját nyujtotta a fiatal grófnőnek és le s fel sétált vele a terrazon.

Praudino nyugtalan titokban pillantásokkal kísérte őket, mert látta, hogy az őrnagy igen élénkengesztikulált.

»Egészen szükségtelennek tartom,« mondá kissé bizonytalanul Elzához, bátorságot véve magának a terep kikutatására, »egészen szükségtelennek látom, miért van oly nagyon rajta Cecília grófnő, hogy az őrnagy itt maradjon a szerenádra, . . . hiszen nincs is hely mindnyájunk számára egy gondolában és akkor külön kellene válnunk.«

A grófnő, ki most igen szórakozottnak látszott, semmit sem szólt, de Jamagata és Potapov mentegetőztek, hogy ők nem kívánják az esteli hüvösséget élvezni, mert éppen elfogadták Sentz herczegnő meghívását.

Praudino egyre ingerültebb lett. A Dell Mauticoval való beszélgetés nem akart véget érni; alig birta kiállani, de azért egy szót sem szólt, midőn végre D' Abaláné hozzájött és lassan odasugta neki, hogy fizessen helyette és anyjájért is. Praudino tüstént szaladt fizetni.

»Eripraudogróf! . . . Megengedjen! Hallja-e! . . . Eripraudo gróf!«

Praudino tüstént szolgálatkészen fordult vissza.

»Gondja legyen rá, hogy Gegióért nem kell fizetni! És ne csináljon nekem ismét zavart, mint előbb!«

Mialatt praudino a számlát kifizette és közben tőkepenzét megszámlálta, észrevette, hogy hét lírája hiányzik, de nem tudott visszaemlékezni rá, hogy hol költhette azt el. A hölgyek elhagyták a fürdőhelyiséget, hogy felszálljanak a lóvonatra. Praudino felindulva sietett utánuk, mert attól félt, hogy elveszti jóhelyét Elza mellett.

Elza Gegiót, kint magával vitt. anyjához küldte és Praudino diadalittas büszkeséggel telepedett melléje. Ha nem lett volna két kellemtelen dolog előtte, a hét líra és az őrnagy arcza, a mely különben a Ceciliával való beszélgetés után kevésbé sötétnek tűnt fel, egészen szerencsésnek érezte volna magát. És szerencsés volt nem csupán a lóvonaton, hanem a Velencebe visszatérés közben a gőzhajón is. »Hideg van!« kiáltott fel Ramolini, midőn a hajó a parttól elindult és czilinderét egészen a füléig lehuzta s beburkolta magát felöltőjébe.

A tenger felől az ég tiszta és világos volt, míg a másik oldalon, Velence felől, sötét, fenyegető felhők borították, melyek alul a hegyek irányában tűzvörös foltoktól voltak megszakítva. Eközben lassankint leszált az éj és míg a lagunák szigetei itt is ott is mint sötét pontok tűntek fel, Velence pompásan fényelt a sugárzó fényárban. (Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Osztrák képviselőház ülése.

Bécs, október 13. (Saj. tudósítók táv.)
A kvótabizottság ma kiosztott jelentése előadja a magyar kormányval folytatott tárgyalásokat és megállapítja, hogy a két albizottság tárgyalásai eredményre nem vezettek, mert a magyar albizottság az 5 regnikoláris bizottságának számítási módszeréhez ragaszkodott és csak ennek alapján volt hajlandó kompromisszumot megkísérteni abban az esetben, ha beható vizsgálatnál a magyar részről felajánlott 31.4—68.6 kvóta korrekurája megokoltnak fog látszani. Ezt az álláspontot az osztrák albizottság nem fogadta el és nem volt abban a helyzetben, hogy számokban kifejezhető indítványt tehesen.

Elnök felolvassa Iro képviselő levelét, melyben az kijelenti, hogy a rosszalási bizottság részrehajló ítélete miatt lemond mandátumáról.

Schönerer képviselő levélben kér a Háztól 4 heti szabadságot, melyet a Ház megad.

A beérkezett iratok felolvasásánál Glöckner azt indítványozza, hogy egész terjedelmében olvassanak föl egy kérvényt, amely a nyelvrendeletéről szól. E fölött névszerinti szavazást indítványoz. A Ház az indítványt elfogadja és 189 szóval 2 ellen elhatározza a kérvény felolvasását.

Röhling több hasonló kérvény felolvasását indítványozza és erre névszerinti szavazást kér, a mi meg is történik.

Helyf temetése.

Budapest, okt. 13. (Saját tud. táv.)
Helyf temetésén a kormányt Wlassics és Perczel miniszterek képviselték. Jelen volt számos képviselő. Eötvös megrázó hatású beszédet mondott.

Heidenhaim tanár meghalt.

Bécs, október 13. (Saját tud. távirata.)
Heidenhaim Rudolf tanár, az itteni élettani intézet igazgatója tegnap meghalt.

Az angol pénzpiacéről.

Budapest, október 13. (Saj. tud. táv.)
A „Daily Chronicle” teljes fenn tartással közli azt a hirt, a mely szerint a kormány az ezüst érdekében valamint a tenni szándékozik; ez valószínűleg nem foglalja magában az angol pénzverdek megnyitását csupán egy konferencia megtartását amelyen angol delegátusok kötelező utasítások nélkül vesznek részt.

Indiai zendülés.

Budapest, október 13. (Saját tud. táv.)
A Reuter ügynökség jelenti Simlából f. hó 12-iki kelettel. Mandalayból érkezett távirat szerint a múlt éjjel 25 birmai betört a Mandalay erdőbe és megtámadta azt a házat, a melyben a parancsnok és lakott. A parancsnok a többi tisztel és néhány sepoj-val visszaverte a támadókat. A birmaiak 4 halottat és 4 sebesültet vesztek, az angolok részéről egy hadnagy és három magánszemély sebesült meg.

Szófia állapota.

Budapest, október 13. (Saj. tud. táv.)
Ivanovits Pera montegrói embert október 5-én az odessza szálló előtt öt ember megtámadta. Ivanovits régi, trónkövetelő vajda a családból származik. Bátyját Nikita börtönbe csukatta. Ivanovits azért öt a lakókban megtámadta. Állítólag ebből ki-

folyólag történt ellene a merénylet; melyben kezét átlőtték. Ő is lőtt kétszer. Az orgyilkosokat a rendőrség az orosz konzul közbenjárására szabadon bocsátotta, mig Ivanovitsot fogva tartja.

A bajor képviselőház ülése.

Budapest, okt. 13. (Saját tud. táv.)
A képviselőház tegnap tartotta meg az 1897—98-iki hadügyi költségvetés általános tárgyalását, Wagner előadó kérdésére a hadügyminiszter kijelenti, hogy a katonai büntető eljárásról szóló törvény felől nem tud felvilágosítást adni, az ügy még nem került ki a szövetség tanácsból. Ismételt kérdezősködésekre a hadügyminiszter megegyezően kijelenti, hogy nincs abban a helyzetben, hogy felvilágosítást adhasson e kérdésről. A miniszter azonban biztosította dr. Ortner elnököt, hogy többi miniszterekkel együtt további megbeszélést fog folytatni és hogy a kormány ma is azon az állásponton van, a melyet az 1893-iki ülészakot berekesztő trónbeszéd juttatott kifejezésre. Erre az általános tárgyalást berekesztik.

A francia beviteli vám emelkedett.

Budapest, okt. 13. (Saját tud. távirata.)
A vámigazgatóság ma megjelent hivatalos kimutatása szerint a folyó év első hónapjának bevétele 2,897,955,000 frankot tett ki mig a múlt évben csak 2,858,920,000 frank volt: eszerint a kivitel 1897-ben 39,035,000 frankkal emelkedett. A kivétel a folyó év 9 első havában 2,714,089. fokot tett ki, mig a múlt év hasonló időszakában csak 2,501,662,000 frk. volt, eszerint a kivitel 1897-ben 212,427,000 frankkal emelkedett.

Nemzetközi foka-konferencia.

Budapest, okt. 13. (Saját tud. táv.)
A Reuter-ügynökség jelenti, hogy abban a meghívásban, melyet az Egyesült Államok Oroszországhoz és Japánhoz intéztek a fókavadászat ügyében tartandó konferenciára, a konferencia megkezdésének időpontjául október 10-ike van kijelölve. Eddig újabb terminust nem állapítottak meg. Valószínű, hogy Japán azzal a föltevessel fogadta el a meghívást, hogy a konferencia a fókavadászat egész kérdését s nemcsak annak azt a részét fogja tárgyalni, melyet a párizsi konferencián döntöttek el, a midőn csak Amerika és Anglia voltak érdekelve. Mint hírlik, Japán nem fog különös előnyöket kérni a Pribylov szigetén s általában azonban valószínűnek tartják, hogy Japán, Oroszország és az Egyesült Államok képviselői meg fogják tartani a konferenciát.

Óriási eső.

Bécs, október 13. (Saját tud. távirata.)
A Geiringer Mór-féle gyarmatáru üzlet fizetéképtelenné vált. A passzívák 120.000 frtra rugnak.

Az angol munkás sztrájkhoz.

Budapest, október 13. (Saj. tud. táv.)
Itt ülésezett tegnap az egyesült bizottság, melyen a gyapot ipar munkaadóinak 5 szövetkezete volt képviselve s elhatározta, hogy felszólítja a munkásokat azon tárgyalásokon való részvételre, melyeken a munkabérnek 5%-kal való leszállítását akarják kimondani.

KÖZGAZDASÁG.

TÖZSDE.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Gabonatözsde.

Készáru búzában az irányzat szilárd volt és az árak 20,000 mm. forgalom mellett árak változatlanul jegyeznek.

Határidők.

Budapest, okt. 13.

Buza ősze	— — — — —	12.25
Buza tavaszra	— — — — —	11.84
Tengeri	— — — — —	5.15
októberre	— — — — —	4.45
Rozs ősze	— — — — —	8.50
Zab ősze	— — — — —	6.05

Értéktözsde.

Az irányzat gyenge.

Budapest, okt. 12.

Osztrák hitel	— — — — —	352.—
Magyar hitel	— — — — —	385.50
Allamvasut	— — — — —	334.50
Rimamurányi	— — — — —	252.75
Villamos vasut	— — — — —	284.—
Salgótarjáni	— — — — —	616.—
Budapest közuti	— — — — —	375.—

SZERKESZTOI POSTA.

Mega. Helyben. A tárgy alkalmas lett volna balladai kidolgozásra is, csak hogy még most nagyon fölfülmulja az ön erőt. Verselésének technikája oly gyöngés, hogy közlésére még csak nem is gondolhatunk. Stylje lapos, alig lendül itt ott, holott a tárgya a legpathetikusabb.

Hangverseny kedvelő. Helyben. Szigorú vizsgálatot indítottunk az onozons ügyben. Vizsgálataink eredményét az alábbiakban adjuk: Az inkriminált ezikket oly munkatársunk írta, aki fölöttébb setét világnézetéből kifolyólag mindent setét színben lát. Az emlékezetes estén is setét hangulatban nézte végig azt, amit aztán koromfokete tolt meg is irt. Ha áll az, hogy a zongora tényleg olyan kritikán aluli minőségű volt s ha áll az, hogy az összetanulás hiányzott s ha áll az, hogy az egész história csak úgy, ex abrupto történt s végül ha tényleg hiányzott az ügyes rendező kéz, — akkor valóban sajnálatos a félreismerés. S miután az előzmények csakugyan ilyenformák voltak, a következmények is állanak. Sötét pápaszemű munkatársunk csakis azt tudta felhozni mentségül, hogy azon bizonyos estén több ízben eszébe jutottak — ki tudni mi okból — becsületbeli adósságai s azért irt oly konok és gyilkos módon.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Köszönet-nyilvánítás.

Vilmos Ferencz neunkirchenti (Alsó-Ausztria) gyógyszerész urnak, — a köszvény és csusz elleni vértisztító thea feltalálójának.

Hogy a nyilvánosság elé lépek, azt azért teszem, mert legfőbb kötelességemnek tartom, hogy Vilmos neunkirchenti gyógyszerész urnak, azon szolgálatért, melyet nekem kínos csusz bántalmaim alkalmából vértisztító theájával tett, legforróbb köszönetemet nyilvánítsam; de egyúttal azért is, hogy mindazok figyelmét, kik hasonló kínos bántalmakban szenvednek, erre a kitűnő hatású theára felhívjam. Képtelen vagyok arra, hogy még csak megközelítőleg is esetelhessem átélte szörnyű fájdalmait, melyek teljes 3 éven át, minden legkisebb időváltozás alkalmával tagjaimat gyötörték s melyekre hasztalan kerestem gyógyírt s könnyebbülést a bádeni kenes fürdőben. Éjeken át álmatlanul hanykolódtam ágyamban, étvágyam észrevehetőleg csökkent, arczomról eltűnt az életkedv, de eltűnt testi erőm is. És a fentebb említett thea 4 heti használata után nemcsak hogy tökéletesen megszabadultam fájdalmaitól, hanem ma, midőn a theát közel 6 hónapja, hogy nem iszom, tökéletes javulást érzek egész testemben. Személyes meggyőződésem alapján merem állítani, hogy mindazok, kik hasonló kínos betegségeikben ezen theát választják gyógyszerül, áldani fogják annak feltalálóját: Vilmos Ferencz urat.

Kiváló tisztelettel

Streitfeld főhadnagy, szül. Buts hin grófnő.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1897. évi október 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	2 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	4 08	1 31	6 00	2 40	6 12
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykáta >	10 20	3 25	7 54	10 16	—	Debreczen >	5 23	3 05	6 59	4 07	7 40
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	6 37	4 06	7 44	5 09	9 23
Bucsa >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp >	1 17	6 15	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Élesd >	1 48	7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Várad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Püspöki >	—	—	8 51	11 42	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	2 25	—	2 30	4 05	1 31	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
M.-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
B.-Ujfalu >	3 18	9 22	12 29	12 05	4 16	Élesd >	3 04	7 56	3 21	4 56	2 50	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Sáp >	3 38	9 36	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
P.-Ladány >	4 03	10 03	1 34	1 19	5 50	Bucsa >	—	—	4 27	6 04	4 36	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	9 6	4 53	6 31	5 03	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Nagy-Káta >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 37	5 32	7 16	—	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Budapest érk.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 37	6 59	8 33	—	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35
Osi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 05	7 57	Ósi >	10 30	4 36	7 44	Kurtics >	5 39	11 49	10 07
Less >	10 48	4 56	8 06	Orosháza >	5 39	11 54	9 38	Less >	10 48	4 56	8 06	Kétegyháza >	6 14	12 28	10 54
Cséffa >	11 03	5 12	8 29	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Cséffa >	11 03	5 12	8 29	Békes-Csaba >	6 47	1 19	11 39
Szalonta >	11 26	5 37	9 08	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Szalonta >	11 26	5 37	9 08	Gyula >	7 27	3 05	5 26
Kötegyán >	11 46	5 57	9 37	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Kötegyán >	11 46	5 57	9 37	Sarkad >	7 47	3 27	5 56
Sarkad >	11 57	6 09	9 51	Kötegyán >	7 56	3 39	6 09	Sarkad >	11 57	6 09	9 51	Kötegyán >	7 56	3 39	6 09
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Szalonta >	8 28	4 10	6 47
Csaba >	2 10	7 22	4 42	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Békes-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Cséffa >	8 42	4 34	7 18
Orosháza >	3 10	8 32	5 48	Less >	9 04	5 00	7 51	Kétegyháza >	2 54	7 44	5 03	Less >	9 04	5 00	7 51
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Ósi >	9 21	5 19	8 16
Szeged érk.	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31	Arad érk.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.			
	V. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Th. v. sz. sz.	V. v.		V. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.	
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	—	Vaskóh ind.	4 30	2 30	—	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	—	Gyoma ind.	3 40	2 40	
V.-Velenceze >	4 05	2 51	—	Lunka-Rézbánya >	4 42	2 43	—	Ósi >	6 09	2 51	—	Déva-Ványa >	4 37	3 40	
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	—	Szudrics >	5 09	3 12	—	Uj-Palota >	6 24	3 05	—	Körös-Ladány >	5 13	4 23	
Kardó >	4 50	3 27	—	Belényes >	5 37	3 52	—	Gyires >	6 41	3 17	—	Szeghalom >	5 40	4 55	
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	—	Sonkolyos >	5 58	4 15	—	Körös-szeg >	7 02	3 36	—	Vésztő >	6 12	5 36	
Tasádfő >	6 07	4 31	—	Belényes-Ujlak >	6 10	4 27	—	Szakál >	7 39	4 05	—	Kót >	6 38	6 08	
Drág-Cséke >	6 30	4 45	—	Borz >	6 19	4 37	—	Nagy-tóti >	7 55	4 21	—	Iráz >	6 52	6 28	
Magyar-Cséke >	6 50	4 58	—	Sólyom >	6 35	4 58	—	Komádi >	8 25	4 32	—	Komádi >	7 10	7 02	
Dused >	7 05	5 12	—	Gyanta >	6 56	5 19	—	Iráz >	8 42	4 49	—	Nagy-tóti >	7 22	7 14	
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	—	Hollód >	7 10	5 34	—	Kót >	9 19	5 14	—	Szakáll >	7 48	7 49	
Hollód >	7 58	5 58	—	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	—	Vésztő >	9 44	5 32	—	Körös-szeg >	8 11	8 13	
Gyanta >	8 12	6 11	—	Dused >	7 55	6 34	—	Szeghalom >	10 34	6 13	—	Gyires >	8 33	8 38	
Sólyom >	8 38	6 36	—	Magyar-Cséke >	8 07	6 49	—	Körös-Ladány >	11 —	6 31	—	Uj-Palota >	8 47	8 53	
Borz >	8 53	6 50	—	Drág-Cséke >	8 26	7 17	—	Déva-Ványa >	12 03	7 21	—	Ósi >	9 03	9 13	
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	—	Tasádfő >	8 40	7 33	—	Gyoma érk.	12 45	8 06	—	Nagyvárad érk.	9 20	9 32	
Sonkolyos >	9 18	7 13	—	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50	—	Nagyvárad—Érmihályfalva							
Belényes >	10 04	7 47	—	Kardó >	9 27	8 31	—	Érmihályfalva—Nagyvárad.							
Szudrics >	10 27	8 09	—	Félix-Fürdő >	9 40	8 45	—	Nagyvárad ind.	6 50	5 45	—	Érmihályfalva ind.	5 05	5 25	
Lunka-Rézbánya >	10 56	8 21	—	V.-Velenceze >	10 01	9 09	—	B.-Püspöki >	7 17	6 02	—	Érselind >	5 37	6 06	
Vaskóh érk.	11 12	8 49	—	Nagyvárad érk.	10 11	9 19	—	Bihar >	7 46	6 25	—	Székelyhid >	6 14	6 51	
Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid				Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad.			
	V. v.	V. v.			V. v.	V. v.			Vegyes v.	Vegyes v.			Vegyes v.	Vegyes v.	
Székelyhid ind.	10 02	8 —	—	Margitta ind.	4 35	4 45	—	Nagyvárad ind.	6 50	5 45	—	Érmihályfalva ind.	5 05	5 25	
Apátkeresztur >	10 56	8 46	—	Monos-Petri >	4 46	4 57	—	B.-Püspöki >	7 17	6 02	—	Érselind >	5 37	6 06	
V.-Ábrány >	11 12	9 —	—	V.-Ábrány >	4 57	5 10	—	Bihar >	7 46	6 25	—	Székelyhid >	6 14	6 51	
Monos-Petri >	11 24	9 11	—	Apátkeresztur >	5 13	5 29	—	Paptamási >	8 18	6 53	—	Nagykágya >	6 27	7 05	
Margitta érk.	11 35	9 21	—	Székelyhid ér. reg.	5 54	6 10	—	Gyapoly >	8 36	7 08	—	B.-Diószeg >	6 42	7 25	
Szombatság-Rogoz—Dobrest.				Dobrest—Szombatság-Rogoz.				Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad.			
	Vegyes v.	Vegyes v.			Vegyes v.	Vegyes v.			Vegyes v.	Vegyes v.			Vegyes v.	Vegyes v.	
Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	—	Dobrest ind.	4 22	6 36	—	Nagyvárad ind.	6 50	5 45	—	Érmihályfalva ind.	5 05	5 25	
Nánhegyes >	6 34	8 21	—	Nánhegyes >	4 32	6 46	—	B.-Püspöki >	7 17	6 02	—	Érselind >	5 37	6 06	
Dobrest érk.	6 44	8 31	—	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 10	—	Bihar >	7 46	6 25	—	Székelyhid >	6 14	6 51	

A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve.

A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik.

A †-tel jelzettek feltételes megálló helyek.